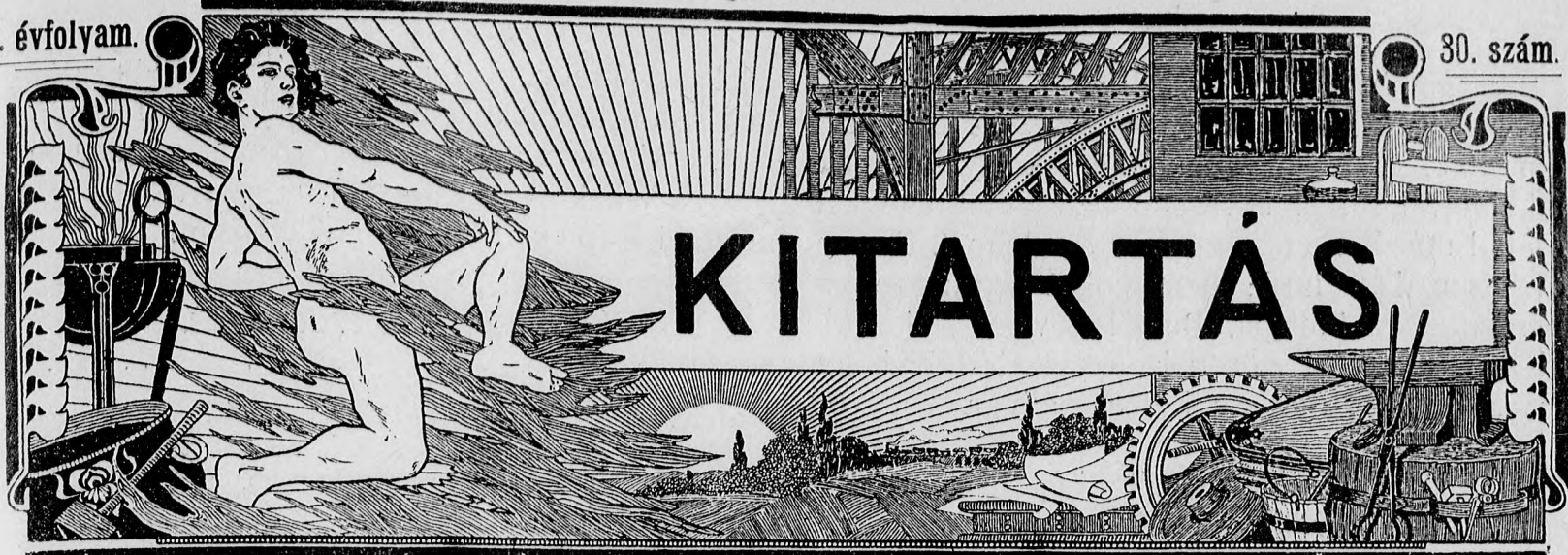

1900. július hó 29-én.

II. évfolyam.

30. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak ismeretterjesztő hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel 24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzetközi Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
SZENTESSY GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

A napszurás.

Napok óta elviselhetetlen a hőség. A napszurás egyre-másra szedi áldozatait s azt hiszünk nem teszünk felesleges dolgot, mikor olvasóinkat a napszurás elleni védekezésre oktatjuk. Mikor az idei nyáron első ízben volt olyan nagy meleg, a szenvedő budapestiek azzal vigasztalták magukat, hogy úgy sem tart soká, mert hiszen Falb már áprilisban megjövendölte, hogy egész nyáron fázni fogunk s ezért ha a téli kabátot nem is, de a felső kabátot s jó meleg őszi ruhát készen kell tartani. A kik akkor ebben reménykedtek, nem is csalatkoztak, mert két-három nap mulva hirtelen megfordult az idő s következtek a hideg, esős napok jégesővel, viharral, árvizzel. A ki a hegyek között nyaralt, sietett vissza a fővárosba, de mintha a nyaralók magukkal hozták volna a meleget, néhány nap mulva borzasztó hőség kezdődött, a mely most már körülbelül két hét óta teljességgel elviselhetetlen. Az égető napsugár szinte fölolvasztja az utcák aszfaltját, a házak falai, mintha tüzes kemenczében járnánk, izzóvá válnak. S ha leáldozik a nap, az aszfalt és a házfal kibocsátja melegét s a hőség még éjjel is akkora, hogy éjjeli nyugalomát is elrabolja a szegény fővárosi embernek.

De ne higyjük, hogy csak nálunk Budapesten van ekkora melegség. A ki Párisba utazott, hogy a kiállítást megnézze, ugyancsak szenved most a hőségtől. Párisban az utolsó néhány nap alatt közel száz ember kapott napszurást s egyetlen nap hét halottja volt a hőségnek. A hőség 37—38 fok Celsiusot mutat

árnyékban s az emberek kétségbeesve konstatalják, hogy száz esztendő óta csak két melegebb nap volt. A kiállítás látogatóinak száma megcsappant a hőség miatt s most naponként harmadrész annyi ember látogatja a kiállítást mindennap, mint eddig. Londonban szintén ötven év óta nem volt oly forró nyár, mint az idén. Egyetlen napon hatszáz ember kapott napszurást s ezek közül negyvennyolc halt meg. Newyorkban is már egy hét óta oly borzasztó a hőség, hogy a lakosság már nem is tudja hogyan védekezzék a meleg ellen. 96 fok Farenheit az árnyékban, nem csoda, ha egy nap tizenhét halálos végű napszurás történt.

De hát lehet-e valamit tenni e boszantó hőség ellen? Newyorkban egy Bishop nevű professzor, a kit ott csak esőcsinálónak neveznek, esőt akart csinálni a kis hűvösség után áhító millió város lakosságának. El is sütetett két tucat óriási bombát egy nagy épület tetején s szavát adta, hogy estig lesz hűsítő eső. Hogy sikerült-e a kísérlete, arról nem szól a táviró. De hát nálunk, a hol még nincsenek esőcsinálók, szintén kell tennünk valamit, hogy legalább a hőség végzetes következményét, a napszurást, elkerülhesük. Testi megerőltetés és füllesztő levegő okozza a napszurást. Sőt nem is kell, hogy épen füllesztő legyen a levegő, minden meleg hőmérsék veszedelmessé válhatik. A gyakorlatra menő katonaság, mezőn dolgozó munkások és gyermekek leggyakoribb áldozatai a napszurásnak.

A napszurás oka mindig a testnek nagy melegsége. Ha az izzadás folytán kevés víz van a vérben, akkor nagy a veszedelem. Azért ha nagy melegnél megerőltető munkát vége-

zünk, gondoskodnunk kell róla, hogy kellő nedvesség kerüljön a testbe. Azok az idők már elmúltak, a mikor a katonáknak gyakorlatok alkalmával minél kevesebb vizet adtak és épen ezáltal növelték a napszurás veszedelmét. Persze óvatosan kell inni; nem sokat egyszerre és nem nagyon hideget. De főleg vizet kell inni, hisz már a régi görögök azt tartották, hogy víz a legjobb. Szeszés italok, pálinka és sör, nagy melegben veszedelmessé válhatnak.

Nagy gondot kell fordítani ilyenkor nyáron az ételekre is Meleg ételek könnyen rossz érzést okozhatnak. Ehhez hozzájárul, hogy a meleg, zsíros, sült és főzött ételek elálmosítják az embert s nappal alszik, de ez az álom nem frissíti föl az embert, sőt még jobban elenyészteti idegeit s ha fölbred, csak annál inkább szenved a forróságtól. Az ilyen hőségben sokkal praktikusabb az ebédet estefelé elkölteni, mikor már hűvösebb van. Ez különben főleg a szokás dolga. Tanácsos továbbá, hogy kivéve gyümölcsöt, főleg száraz ételeket együnk.

Gondos megfigyelésnél előre megérezhetjük, ha a napszurás fenyeget. E jelek: hirtelen rosszullét a nagy meleg folytán, az izzadás megszűnése, bizonytalan járás és az az érzés, mintha bőrünk ragadóssá válnék. Ilyenkor föltétlen nyugalom, víz és hidegborogatás háritja el a fenyegető veszedelmet. Ha valakit napszurás ért, a betegnek szájába vizet kell önteni, vagy ha ez nem lehetséges, mert a szerencsétlen szája görcsösen becsukódott, meg kell nedvesíteni bőrét az egész testen. Ha a lélegzés elállott, a betegnek karját egyenletes tempóban előre és vissza kell mozgatni s ily módon mesterségesen

lélekzést létrehozni. De ezek csak rögtönös intézkedések, a többi már orvosra kell bízni. Különben, a ki keveset dolgozik és eleget alszik, bizonyos lehet, hogy nem kap napszurást, még a mostani tropikus időjárás mellett sem.

Irigylik a honvédséget.

A magyar királyi honvédségnek jó a hite mindenfelé. A nagyobb gyakorlatokon mindig megbizonyult, hogy a mi honvédségünk derekasan megállja a helyét az eszközökben gazdagabb, a szervezetében tökéletesebb közös hadsereg mellett és a magyar honvédhuszárság, a magyar honvédgyalogság sokszor részesült dicséretben, kitüntetésben. Az osztrák honvédségről alig lehetett néha valamit hallani, pedig fölállításának alapja ugyanaz a gondolat, mint a magyar honvédségé. Csaknem teljesen egy idős a két honvédség és mégis nagy közöttük a különbség. Egy katonai dolgokkal szakszerűen és nagyon alaposan foglalkozó osztrák ujság, a »Vedette« mondja ezt és állítását be is bizonyítja. A bizonyítás, mint a szaklap szomorúan konstatálja, a magyar honvédség hasznára üt ki. Az osztrák ujság ezt írja:

Magyarországon a honvédség fölállítását nemzeti vívmányként dicsőítették és a sovíniszták a honvédségben az önálló magyar hadsereg alapját látták; Ausztriában azonban az osztrák honvédséget csak mint a kiegyezésnek egyik következményét tekintették és ez a hadsereg képviselőivel szemben a költségvetés tárgyalásánál is kifejezésre jutott. Horst és Welsersheimp osztrák minisztereknél követeléseikkel sokkal szerencsésebbek voltak a magyar kollegák. Szende ezredes és Fejérváry báró mindig bőségesen kapott a parlamenttől költséget a honvédség folytonos fejlesztésére és így történt, hogy a magyar honvédség ma jóval felülmúlja az osztrák honvédséget.

Az ujság ezután összehasonlítja a két honvédséget és alapos statisztikával, pontos számadatokkal igazolja, hogy míg a magyar honvédség ter-

széke mellé egy kis alacsony puffra, aztán a mindinkább növekedő esthomályban kezdett beszélni:

... Egyszer volt, hol nem volt egy gyönyörűséges királykisasszony. Olyan szép volt, hogy a nap elsápadt irigységében, ha mosolyogni kezdett.

Aranyhajával sarkig beburkolhatta magát és kék szemének pillantásától betegek tértek vissza az életre. És az ő tündöklő szépségénél még sokkalta nagyobb volt halhatatlan jósága, mert úgy tetszett az ur Istennek, hogy egy tökéletes szépségű testbe egy halhatatlan nagy lelket adjon.

Jöttek az udvarhoz királyfiak, deli hős lovagok, énekes poéták, de a királyleány szíve még aludt, sem a királyfiak kincsei, sem a lovagok hősi tettei, sem poéták szerelmes énekei nem birták fölkelteni.

A király és királyné nagy busulásnak adta magát, de mind nem használt semit. Egyszer aztán egy kis bájosan szomorú őszi estén, ott ült a leány kint a kertben. Az a csodálatosan szép hervadás vette körül, mely néha csábítóbb a virágzó mámoros tavasznál is. A hervadás, a pusztulás szinte hangos szóval figyelmezteti az embert: siessetek élni, érezni, szeretni, míg el nem jön a ti őszötök, a ti her-va-

* * * * T Á R T A S . * * * *

A mese vége.

— Irta: Lengyel Laura. —

Utálom már ezeket a sablonos meséket, az ő sablonos vidám boldogságukkal. Utálom a szerelme- ket, melyekről az ember az első pillanatban mindjárt tudja, hogy boldogsággal fognak végződni, az akadályokat, melyeket csak azért rak az író a hős és a hősnő elé, hogy könyvét tiz ivre kinyujtsa. Valami mást szeretnék! Ahol az emberek nagyon szeretnek, halálosan szomorúan szeretnek és ha egymásra találtak is, ott ragyog a köny a szemükben, míg az ajkuk mosolyog. Valami ilyesmit akarok hallani! Szeretnék sirni és nevetni egyszerre. Valami szép tündérmesén, hol megváltanak valakit, elátkozott hercezkisasszonyt, vagy elvarázsolt királyfit. Mindegy. Valami szép szomorú mesét akarok, mely így kezdődik: Egyszer volt . . .

A férfi fölállt helyéről s odaült a nő karos-

vezetét és a főbb tiszti állások, a parancsnoki állások betöltését tekintve, csak olyan, mint a közös hadsereg, addig az osztrák honvédség ebben a tekintetben nagyon elmaradt. A magyar honvédség különválása minden téren szembeütik. Az osztrák honvédség rokkantjai a hadsereg menedékházaiba kerülnek, a magyaroknak külön menedékházuk van Budapesten. Az igazságszolgáltatás is külön válik. A magyar honvédet büntetésének kitöltésére inkább a polgári fogházakba küldik, semhogy az osztrák honvédhez hasonlóan, a hadsereg börtönébe zárják. Ausztriában a katonai főbiróság és a legfelsőbb katonai biróság egyszersmind a honvédség másod- és harmadfoku birósága; a magyar honvédség számára pedig a magyar királyi honvéd-főbiróság békében a második és egyszersmind utolsó instánzia, háboruban pedig még külön legfelsőbb honvédbiróságot is állítanak. Az osztrák ujság azzal végzi a cikkelyt, hogy a közös hadsereg egységességének híveit ez a dolog nem érintheti valami kellemesen és jellemző, ugymond, hogy a magyar állami különérdek kedvéért legutóbb külön honvéd-vezérkari egyenruhát teremtettek. Így állván a dolog, mondja a katonai szaklap, Ugron és a függetlenségi párt joggal várhatja, hogy az önálló magyar hadsereg mégis csak megteremtődik!

A szegedi mészárosok a török világban.

Magyarországon a török hódoltság alatt kivételes szerepük volt a szegedi mészárosoknak, kikről érdekes adatokat közöl most Brummel Gyula.

A szegedi piaristák leveles-tárában — írja — egész csomó török irás van, amelyek majdnem valamennyien a szegedi mészárosokra vonatkoznak. Kitűnik ezekből, hogy a szegedi mészárosok azért voltak kedvesek a török előtt, mert kitűnő szolgálatokat tettek neki. Első sorban ők voltak a postások. Jártak a postával Budára, Egerbe, Temesvárra, Belgrádba és Zimonyba. De látjuk az oklevelekből, hogy eljutottak Konstantinápolyba is. Pedig erre a szolgálatra, mint az különösen is hangsúlyozva van, sem török, sem más keresztény nem vállalkozott,

dásokat. . . . A sok későn kikelt lepke mámoros szerelemmel csókolja a hervadó virágok halvány szirmait. Szeretni kell gyorsan, hamar, erősen, ma még lehet, holnap már itt a fagy, a hervadás, a halál, a semmi. . . .

A királyleány lent ült a kertbe és lassanként ráborult a szeptemberi éjszaka misztikus alkonya. A tárgyak elvesztették színüket, alakjukat, körvonalait. A királyleány ott ült mozdulatlanul, mereven és belebámult a vak sötétségbe, a szive megtelt fájdalommal, anélkül, hogy okát tudta volna adni. Bent elégett könyvek fojtogatták a lelkét. . . . Egyszerre csak éneket hallott, lágy, panaszos, szerelmes éneket és megbűvölten hallgatta végig, csak azután szólalt meg:

— Ki énekel itt mellettem a sötétségben?

Egy mély, zokogó sóhajtás volt a felelet. Aztán kezdett beszélni egy fájdalmas, szomorú lágy hang:

Én vagyok itt százszorszép királyleány, én, a törpe, a pupos poéta, ki imádlak, ki minden este újra meg újra eltemetem reménytelen szerelmemet. A feltámadás reménye nélkül nyugvó halottnak gyászdala volt az, amit tőlem az imént hallottál. Nem tudtam, hogy itt ülsz mellettem, de ha meg-

csakis a szegedi mészárosok. És daczára annak hogy rendkívül veszedelmes volt a szolgálatuk és daczára annak, hogy a 30—35 tagból álló mészáros-czéh tagjainak száma több ízben nyolcz-kilenczre olvadt le, mégis hiven teljesítették a rábizottakat s ezért részesültek nemcsak támogatásban, de olyan előnyökben is, aminőkhöz akkor a török kézben levő magyarországiak közül csak igen kevesen juthattak. Így például a szegedi mészárosok teljesen ki voltak véve a városi biró kezei alól. Ők maguk választottak maguknak mészáros-birót, aki az ő összes dolgaikat intézte és pedig úgy, hogy amikor nekik tetszett, más birót választhattak. Ezenfelül nem voltak kötelesek a városi biróságot elfogadni és nem lehetett őket kényszeríteni, hogy a városi biró előtt megjelenjenek. Saját birájuk ítélete érvényes volt és végrehajtására a török segítséget is adott, ha kellett. Ezenkívül csupán fejadót és ispendst (tizedet) fizettek, mindennemű más adó alól fel voltak mentve; sőt a birájuk (czéhmasterük) még ez alól is. Az itt felsorolt jogaik pedig nemcsak szóbeszéden alapultak, hanem az országos defterben (törzskönyvben) is be voltak jegyezve s bár a többi szegedi polgárság nagyon szerette volna őket is a közbajok részesévé tenni, mindazonáltal ez mindenkor szigorúan meg volt tiltva. Természetes, hogy ilyen előnyös helyzetben ők maguk nagyon megnehezítették, hogy valaki idegen jusson közéjük. A mészáros-mesterség azért apáról fiúra öröklődött és nagyon ritkán esett meg, hogy idegent is befogadtak maguk közé. Ilyenkor a török hatóságok rendszeren külön okmányokban kinevezték a mészárosokat, ilyen okmányok közül egynémelyik napjainkig is fenmaradt. A postáskodáson kívül a mészárosoknak az is kötelességükben állott, hogy a seregeknek utat mutassanak. Ez is nagyon terhes foglalkozás volt, kivált eleinte, a hódítások korában. Hogy azonban a postáskodás mibenlétét valaki megérthesse, képzelje el, hogy például Belgrádból Szegedre csakis úgy lehetett jönni, ha az utas Versecznek került, mert egyébként az ingoványos mocsarakon való áthatolás biztos halál volt. A szegedi mészárosok azonban ezen a vidéken is olyan ki-

hallgattál, ejts egy könyvet értem, a szegényért, a nyomorékért, kinek vakmerőségénél csak szerelme nagyobb. Nincs reményem, nincs hitem, nem várok, nem kérek, nem esdek semmit, csak szeretek, csak szeretek. . . . Nem vagyok én mai ember, én magam vagyok a megtestesült szerelmi boldogtalanság. Ejts értem egy könyvet százszorszép királyleány és én boldogan halok, még utolsó percemben is szépségedet, jóságodat magasztalva, dicsőítve. . . . Dalok fakadnak szivemből és meggyötrött lelkem romjai teszik hallhatatlanná a te szép képedet. Mert mindennek pusztulni kell és eljön majd a kor, melyben az emberek nem gyönyörködhetnek a te aranyhajadban, a te kék szemedben — oh mint szánom e szerencsétleneket, — te kint fogsz feküdni aranyos sirboltban, én besüppedt gödörben, de sóhajom, fájdalomam megmarad. És mikor aranyhajadból már árvalányhaj nőtt, kék szemed csillággént ragyog fent a menyboltozaton, fehér lelked lilium kelyhébe költözött; az emberek akkor is dalolni fogják a csunya, a nyomorék poéta verseit, mik mind egy százszorszép királyleány szépségét, jóságát dicsőítik, ejts értem egy könyceppet aranyhaju királykisasszony. . . .

tünően ismertek minden lápot és bürüt, hogy egyenesen, csaknem toronyirányt haladtak. Temesvárra szintén, pedig a Bánát még Mária Terézia királynő idejében is a halál völgye volt. Amikor pedig Budára vagy Egerbe kellett menni, ott a végbeli vitézek becsapásaitól volt gyakran hangos a tájék. A kurucz és labancz hadjáratok eltévedt vitézei is kegyetlen tréfákkal töltötték kedvüket az elfogott »holdutakon«.

A bizalmi férfiak folytatólagos jegyzéke.

Arad: Csáky István, hivatalnok.
Gány: Radványi I. Ödön, áll. előljáró.
Kaposvár: Tóth Mihály, pályafelügyelő.
Predeál: Bod Gábor, p. ü. felügyelő.
S.-A.-Ujhely: Guttman Ignác, gépfelügyelő.
Kassa: Szádeczky Dániel, pályafelügyelő.
Tisza-Ujlak: Illosvay János.
Budapest: Löffler Rezső.
Budapest, Ganz-waggongyár: Dreszler Rezső, rak-tárnok.

A magyar virágének eredete.

A magyar népköltészetnek egyik sajátos eredeti alkotása az ugynevezett virágének, melyen valóságos keleti szinpompa ömlik el. Hogy mi módon keletkezik a virágének, érdekes adatokat közöl most erről Erdélyi Pál tanár.

Kimutatja mindenekelőtt, hogy miképen fejlődik a virágmetaforából a virágszimboliztika. Az egyik maga a virág, mely a népköltésben általán szeretőt jelent, például ebben: »Nekem is van virágom, ej-haj, leszakasztom a nyáron«, vagy ebben: »Nincs szebb virág a rózsánál, nincs szebb leány a rózsámnál«. Az ifju legény is ép úgy megérdemli a »virág« nevet, mint az ifju leány, például így: »Hanem az a virág, ki az uton sétál, lobogós gyolcs ingbe, övibe török sál«. A leány rózsaszál, a legény lilionszál. A másik példa a viola, mely a rózsza és

Az aranyhaju leány pedig fölállt. Nem látott semmit, csak a hang után lépett egyenesen előre.

Átölelte a poéta fejét, odaszoritotta fehér kebléhez és azt mondta:

— Nem akarom, hogy szenvedj, nem akarom, hogy meghalj. . . .

A poéta azonban nem viszonzta a forró ölelést, hanem tovább könyörgött.

Az éjszaka sötétsége fed el most bennünket. A te szépséged keresztül világít az éj sötétjén, az én rutságom nem. Mi lesz velünk, ha a fényes nap ragyogó villogásánál látsz meg engem. Nem fogod-e undorral elfordítani a fejedet tőlem? Nem akard-e majd késégbeesetten megtisztítani karsu derekad az én ölelésemtől? Te nem ismeresz engem, aranyhaju királykisasszony.

— Szeretlek — felelt a leány és ajkát erősen odaszoritotta a poéta ajkához.

— És holnap, és reggel?

— Örökké, mindig . . . Nézd, itt van aranyhajamnak egy szála, ujadra csavarom, ez azt jelenti, hogy tied vagyok örökre, mindig, mindig. . . . Ha csunya vagy, ha törpe vagy, nekem mindegy.

a rozmaring mellett a magyar népköltészetnek legkedveltebb virága. Nagy szerepe van a népi életben is, különösen mint a szeretők jele. Aki szerető, violát hord a kalapjában, violabokrétát szorongat templombamenet a kezében. Viola alatt itt a sárga viola értendő, melynek kábitóan édes illata, buja növése és izgató, hevitő, szinte érzéki színű virága van. Ez a néhány vonás lehetett az oka annak, hogy a magyar szeretők virágjának választotta, mint a következő dalsorokból is kitűnik: »Ez a barna kislány viola, én vagyok a vigasztalója«, »Szeret engem két viola, egyik titkon, másik tudva«. A sárga egyébként is az érzékiség, főkép a szabad szerelem színe, például: »Már minálunk megismerni úgy lehet, aki személy sárga szoknyát viselget«, vagy: »Ez a kis lány sárga szoknyát varratott, az aljára három fodrot rakatott; varrass kis lány, téged illet nem engem; téged szeret a főbíró nem engem«. A nép szimbolizmusa műveltségének kezdetén aludt ki, naiv és természetű állapotában sokkal több szimboluma volt, mint később, mikor a műveltség és a természet ismerete sok szimbolumát tárgyaltanára tette. Ma még részint hagyományában, részint nyelvében és közmondásaiban egész sereg tartalmatlan vagy érthetetlen szimbolumot lehet fölkeresni, amely régebben még élt s tudatosan volt használva. Ez elhomályosult szimbolumok néha jog, máskor szokás, egyszer erkölcs, másszor hit, babona vagy történet emlékei s mint ilyenek kiválóan érdekesek. A kiskunsági gulyás még mindig leüti a pásztorbotot azon a mezőn, ahol legeltetni akar, pedig a szabad foglалás ideje elmúlt. Hasonlóképp cselekszik a csallóközi halász, mikor tanyát üt. Az ujesztendei sült malacz szájába a citromot, a lakodalmi malaczéba az almát nem változatosság okáért teszi, hanem mivel a citrom a jó mód, az alma pedig a házasság jelképe. Virágos ablaku házban eladó lányt rejtegetnek, rozmaringos bot lakodalmat jelent, a kitaló kása, a kitett szür, a kifelé álló rud a kosár jelképei; hajdan élő gyakorlat, ma csupán nyelvbéli kifejezés. Mind e szimbolizmus lassanként fejlődött s hasonló volt a hieroglifához, a képiráshoz, melyben a tárgyat vagy fogalmát

Te szeretsz engem a legerősebben és a te dalaid fogják az én szépségemet örökre megőrizni.

. . . A férfinak megcsuklott a hangja, nem bírta tovább folytatni. Már teljesen homályos volt a szalon és egyiküknek sem jutott eszébe, hogy lámpát kellene gyújtani, az asszony előre hajolt karosszékében és úgy kérdezte:

— Nos? Miért nem folytatja?

— Nem tudom — felelt halkan a férfi.

— Nincs a meséjének vége?

— Tőlem kérdi? Tőlem?

Megint hallgattak, a homály még sűrűbb lett, már nem látták egymás arcát sem. Az asszony úgy maradt előre hajolva székében, a férfi meg a tenyerébe támasztotta fejét és várt, várt, remény nélkül, de azért várt.

A néma csöndben egyszer csak lassan keze után nyult az asszony és megszorította erős, határozott, biztató mozdulattal, de a férfi csak akkor merte viszonzni a szerelmes szorítást, mikor érezte, hogy az asszony aranyos hajának egy szálát tekergeti középső ujja körül.

valami jeggyel érzéketítették. Második nyelve volt a népnek, melybe a legmindennapi élet viszonyaira vonatkozó képes kifejezések voltak besorolva. Ilyenek voltak a virágszimbólumok is, melyek után a velük foglalkozó népies költői műfajt »virágénekeknek» nevezték. Gyűjteményeinkben, különösen Erdélyinél és Kálmánynál több énekre akadunk, amelyben a virágszimbolikán kívül egyéb figyelmeztetőink, jelesen verstani s nyelvi régiségek is vannak amaz igazságnak bizonyóságaként, hogy mai népköltészetünk az egykori virágénekeknek egyenes folytatása.

REGÉNY-ESARNOK.

A lelencz.

— Irta: Gara József. — (Folyt.)

VII. FEJEZET.

A kibékülés záloga.

Kerényi alig aludt valamit. Rendkívül levverte a grófnő vallomása. De az is roppant bántotta, hogy nem tudott magán uralkodni és ott hagyta a grófnőt.

Sejtette, hogy megsértette. Egész kétségbeeséssel gondolt a következményeire, melyet nem ment az ő fájdalma.

Már előre félt a találkozástól. De hát egyáltalán maga elé bocsátja-e a grófnő? Nagy hibát követett el és azt minden erejéből jóvá fogja tenni. Ő nem tud élni a grófnő nélkül, bármilyen bántó hatással volt reá az a történet. A mint értesült arról, hogy a grófnők reggelihez ültek, ő is felment hozzájuk. Egyenesen Irmához ment, ki egyedül volt az étkezőben. Kezet csókolt neki és reszkető hangon mondta neki:

— Meg tud bocsátani? Udvariatlan voltam, örülséget követtem el.

— Gróf ur, ön tud mindent és én tudom, hogy az általam elmondottak megbántották önt. Ez elég ok arra, hogy utaink szétváljanak.

— De grófnő! Irma!

— Én szerencsétlen lehetek, de büszke vagyok mindenesetre. Nekem nincs arra szükségem, hogy valaki szükségből vegyen el feleségül.

— Grófnő, hol veszi ezeket a rettenetes gondolatokat?

— Nekem, gróf ur, ez a meggyőződésem és essék bármily nehezemre, elhatározásomnál maradok.

— Az lehetetlen, grófnő. Minek alakoskodtam volna, mikor az a szomorú történet oly borzasztóan érintett. Fájdalmam kitörése lehet meggondolatlan, udvariatlan, de mindenesetre őszinte. Én szeretem önt, Irma, s nem akarok, nem tudok ön nélkül élni.

A grófnő némán tekintett maga elé.

— Feleljen, hisz ez a hallgatás még kétségbeejtőbb. Meg tud bocsátani?

— Megbocsáthatok. És maradjunk jó barátok.

Kerényi egész kétségbeeséssel nézett a grófnőre. Majd hirtelen azt kérdezte:

— Hol a gyermek?

A váratlan kérdés rendkívül megzavarta a grófnőt.

— A gyermek? — kérdé csodálkozva.

— Igen, a gyermek. Én a kastélyban még sohasem láttam gyermeket.

A grófnő arcza most egészen elborult.

— A gyermek nincs itt — felelé szemlesütve.

— Hát hol van? — kérdé újból Kerényi.

— És mennyiben érdekli önt?

— Mert szeretném látni.

Kiváncsian függeszté szemeit a grófnő Kerényire.

— Miért?

— Miért? Hát azért, mert érdekel az a gyermek, ki az öné.

A grófnő arcza lángra gyult. Még ez a megalázás is hátra van, hogy be kell számolni a gyermek hollétéről.

— Gróf ur, — mondá leküzdhetetlen izgatottsággal — én nem tartozom önnek számadással. Én elmondottam azt is, hogy ezzel az utaink széjjelválunk. Nem is kell, azt hiszem, nemesi lovagiaságára hivatkoznom, midőn azt kérem, hogy mindaz, a mit tőlem hallott, kettőnk titka lesz. . . .

A gróf mintha nem is hallotta volna a szavakat, úgy elmélázott. Majd minden összefüggés nélkül a grófnő beszédével, azt kérde:

— Él még a gyermek?

Irma ingerülten ugrott fel.

— Mit képzél, hogy megöltem?!

— Nem, csak azt hittem, hogy az édes anya szerető, gondos ápolása nélkül meghalt. Meghalt csak magától. Nemde?

A grófnő csodálattal nézett Kerényire. Hol veszi ez az ember ezt a rendithetetlen bátorságot, a melylyel őt a legkiméletlenebbül vallatja. Ugy érezte, hogy ennek az embernek nagy hatalma van felette, óriási hatalma. Eddig szerette, most szereti és fél tőle. Mintegy hajtva a kényszertől, felelé:

— A gyermek él.

— Hála Isten!

— Nem értem önt — szólt teljes kétségbeeséssel a grófnő. Miket tételez ön fel rólam? Gróf ur, ne kinozzon tovább.

— És hol a gyermek? — kérdé újból Kerényi, mintha nem is hallotta volna a grófnő előbbi szavait.

Irma nem tudott ennek a határozottságnak ellentállani.

— Párisban, — felelé.

— Kinél?

— A legjobb helyen — felelé kimerültséggel a grófnő.

— Rokonnál?

— Nem, — nyögé Irma, majd megfojtotta a gondolat.

— Tehát hol?

— Intézetben.

— Van csecsemő-intézet is?

— Van.

— De csak nem lelenczház a neve?

Irma hangos zokogással borult az asztalra. Erre már benyitott Zergeyné is, a ki eddig az ebédő ajtajánál hallgatódzott. A mint Irma anyját bejönni látta, hozzárohant, felugorva helyéről:

— Anyám, nem birom tovább.

— Gróf ur, — szólt Zergeyné, — ön úgy vallat, mint egy vizsgálóbíró.

— Grófné, ugy hiszem, joggal érdekel e dolog.

— Igen, igen, de ön formális szemrehányásokat tesz.

— Nincs igazam?

— Miben?

— Hogy a gyermek nagyon rossz helyen van.

— A lelenczházban?

— Ott. Az csak utcáról felszedett gyermeknek való.

— Mi bőkezűen gondoskodtunk a kisdéd jólétéről.

— Egy rongyokba burkolt szerető anyja is csak több, mint egy fényes palota idegen kényelme.

Irma izgatottan szólt közbe:

— Elég! Most már elég! Gróf ur, hagyjon már el bennünket.

— Irma, ön igaztalan irántam.

— Ön pedig kiméletlen.

— Meg fogja érteni lépésemet, ha azt mondom, hogy kezét csak úgy óhajtom birni, ha karjain látom a kis csecsemőt is, kit gyermekének fogadott.

Síri csend követte e szókat, még a légy repülését is meg lehetett volna hallani. Irma perczekig bámult meredten a grófra. Zergeynét is meglepték e szavak, ugyannyira, hogy szólni sem tudott. Most Kerényi Irmához lépett és mindkét kezét feléje nyujtva, kérde:

— Nos? Beleegyeznek?

Irma hévvel ragadta magához a két kezét, melytől a férfi igaz, őszinte keblére szorította.

A grófnő csak annyit mondott:

— Köszönöm, köszönöm.

A szókat megszámlálhatatlan csókok sora követte. A két szív megérté egymást, egyesült.

A férfi pedig e szavakkal fogadta el a nő szavait:

— Gazdag, nagyon gazdag lesz akkor az én jutalmam.

Végre Zergeyné is szóhoz jutott könyeitől és Kerényihez lépve, mondta:

— Nemes, lovagias ember ön. Áldja meg érte az Isten. Én már most megáldalak benneteket, gyermekeim.

Majd ismét Kerényi vette át a szót.

— Mennyi idős lehet a kicsike?

— Tíz hónapos — felelte most már teljes bizalommal Irma.

— Tíz hónapos? akkor a következőleg fogunk cselekedni.

— Hogyan? — kérde Irma és egész szeretettel hajolt a gróf vállára.

— A legrövidebb idő alatt egybekelünk. Ugy, ahogy önök akarják. Nem bánom, ha a legfénye-

sebb vagy a legegyszerűbben foly le egybekelési ünnepünk.

— A legegyszerűbben — felelé Irma.

— Ez az én óhajtásom is — felelé Zergeyné.

— Magam is így szeretem — egészíté ki Kerényi. Azután, az esküvő végével, — folytató a gróf — utra kelünk, még pedig nagyon hosszú utra.

— Hosszu utra? — kérde Irma.

— Igen. Nagyon hosszú utra.

— És miért? — kérde kíváncsian.

— Legalább két és fél évi utazásra van szükségünk, ha visszajöve, itt élni akarunk.

— Nem értem — mondák a nők egyhanguan, a legteltesebb csodálkozással.

— Megértik mindjárt. En a kicsikét magamnak akarom a világ előtt is vallani. Ugyebár egy pár hó mulva nem vonulhatok a világba, már akkor több mint egy éves gyermekkel.

— Ez igaz — mondá a grófnő.

— Egy három éven felüli gyermeknél aztán nem olyan szembőtlő az a különbség, hogy bárki kételkedjék abban, hogy a gyermek a mi hárságunk gyümölcse.

A grófnők megértették Kerényi terveit. Beleegyeztek.

— De hát hova menjünk?

— Azt már önökre bízom teljesen — mondá a gróf, kinek minden szavából visszatükröződött a boldogság.

— Talán Bécsbe? — kérdezte Zergeyné.

— Az nagyon közel van — jegyzé meg Kerényi.

— Az igaz — egészíté ki Irma. Talán Párisba, hiszen ugys el kell menni a kis fiúért.

— A fiamért — ismétlé rejtett sóhajjal a gróf.

— Talán rosszul esett önnek ez a kifejezésem?

— Nem. Hanem csak most tudtam meg, hogy fiu.

— És nem örül neki?

— Szivemből örvendek. Hires embert nevelünk belőle. Van neve is?

— Hát hogyne volna.

— Hogy hívják?

— Tivadar.

— Tivadar? — kérdé elgondolkozva a gróf.

— Igen.

— Miért?

— Hát erre meg mit feleljek — felelte erre Irma mosolyogva.

— Talán az atyja neve is Tivadar?

— Nem — mondá hirtelen elborult arczczal a grófnő.

Kerényi átölelte és magához vonta:

— Hát mi az atya neve?

— Az mindegy.

— Miért nem akarja mondani?

— Mert nem akarok vele foglalkozni. Ne beszéljünk róla soha. Megigéri?

— Meg — felelt nyugodt lemondással Kerényi.

— Most pedig — szólalt meg Zergeyné — engedjétek meg, hogy ennek a napnak nevet adjak.

— Nevet ennek a napnak — kérdé nevetve Irma.

— Igen.

— Hát érti ezt — Kálmán?

— Kálmán — kiáltott fel örömmel Kerényi, megölelve, csokolva Irmát. Mennyi szeretettel, mennyi melegséggel ejtette ki e nevet: Kálmán!

Majd hirtelen elgondolkozva így szólt Kerényi:

— Vajjon a kis Tivadar apját nem Kálmánnak hívták?

A grófnő elpirult és zavarosan nézett a földre.

— Ugy-e eltaláltam?

— Tehát ismét róla beszél. Pedig megígérte — mondta szemrehányólag Irma.

— Milyen különös, — mondá még mindig elgondolkozva Kerényi, — ő is Kálmán volt. Talán még előnevének kezdőbetűje is K.-val kezdődött?

A grófnő újabb pirulásba esett és a fokozódó zavarral ismét elárulta magát.

— Tehát az ő neve is két K. Valóban ez különös találkozás. De hát ki lehetett az az ismeretlen K. Kálmán?

Irma sirni kezdett.

— Gróf ur — szólt Zergeyné — nagyon rosszul cselekszik, ha a régi sebeket ismét felszakítja. Hiszen megígérte, hogy erről nem lesz szó többé.

— Nem, nem lesz, most is csak úgy véletlenül jött reá a szó.

És Irmát iparkodott vigasztalni.

— Inkább — folytatá Zergeyné — beszéljünk arról, ami félbe maradt, hogy én nevet akarok a mai napnak adni.

Irma könnyes szemekkel is elnevette magát.

— Hát milyen nevet? — kérdé mosolyogva Kerényi. — Férfiu vagy női nevet?

— Oh nem, a mai nap neve eljegyzési nap.

Irma és Kerényi odafutottak a grófnőhöz és mindketten megcsókolták kezét.

Ő pedig szeretettel ölelte mindkettőjüket keblére.

A reggeli nagyon vidáman, de mégis ünnepiesen ment végbe, bár csak hárman ültek az asztalnál. Azért mégis eljegyzési napi reggeli volt.

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

Tüzhányó a tenger fenekén.

Veszedelemes buvár-kalandról értesítik a »Times« czimű londoni lapot Sydneyből. A »Ringaromma« angol czirkálóhajó nemrég az Uj-Hebridák körül járt. E közben az egyik torpedó elveszett és a tengerfenékre süllyedt. Három buvárt utána küldtek, akik azonban csakhamar kihuzatták magukat, mert egy épen működő tengeri vulkán közelébe értek, amely a vizet köröskörül a forralásig hevítette föl. A buvárokat, akik egész testükből véreztek, sikerült életben tartani.

Honfoglaláskori lelet.

Bács-Madarason, egy szőlőskert munkálása alkalmával, érdekes honfoglaláskori sirra bukkantak a munkások. Magyar vitéz csontváza feküdt benne, mellette harci paripája. A sirban jó állapotban maradt egyenes kardot, gyűrűt és apróbb vasdarábokat is találtak. A gyűrű igen érdekes, — a kőben finom metszésű ökörfej látható. A szőlőskert gazdája most talizmánként hordja a zsebében e gyűrűt. Az érdekes kardot a bács-bodrogvármegyei történelmi társulat muzeumában helyezték el.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Nyári mulatság. A »Máv. altiszti kör« vigalmi bizottsága 1900. évi augusztus hó 4-én a Tisztviselő-telep melletti népliget sörcsarnokában tánczczal egybekötött társas estélyt rendez. A mulatság kezdete 8 órakor. A zenét Kecskeméty Laczi közkedvelt zenekara szolgáltatja. Család-jegy (2 hölgy 1 ur) 2 korona, személy-jegy 1 korona. Jegyek előre válthatók a kör helyiségében (VIII., Koszoru-utcza 24. szám), valamint a vigalmi bizottsági tagoknál.

Nyílt pályán megálló vonatok fedezése. Köztudomásu dolog, hogy milyen nehéz egy vonalon megálló vonatnak biztos fedezése. Természeti okok (köd, vihar) a látható jelzéseket legtöbb esetben eredménytelenné teszik. A fedezés elégtelensége miatt beálló balesetek igen gyakoriak. Még élénken emlékezhetünk a Juvisynél (Páris mellett) ugyancsak a fedezés elégtelenségéből származott vasuti katasztrófára. A vonatfedezés eddigi eszközei sok esetben elégtelenek s a közlekedés e tekintetben való teljes biztosítása a forgalomnak sürgető kérdése.

Angliában is napirenden van a kérdés s a látható és hallható jelzések pártolói külön-külön eszméket ajánlanak a kérdés megoldására. Több angol mérnök rakéták fölbocsátását proponálta, melyek már nagy távolságról volnának észrevehetők. Durupt francia mérnök egy régebbi tervet fölelevenítve, akusztikus módon véli a vonatok fedezését biztosítani. E célra szolgálna az ugynevezett *ködsíp* (Nebelhorn, syrène), melyet a tengerhajózásnál ma

is előnyösen alkalmaznak. Ez egy kürt, melyet 100—150 atmoszféra nyomás alatt acél-tartályba szorított levegő szólatatna meg. A *ködsíp* a vonat végén volna alkalmazandó, miáltal már tetemes távolságról meghallanák. Természetes, hogy ez a készülék az eddigi jelzéseket sem absorbeálná.

A vonatok villamos világítása. A vonatok világítása a legtöbb esetben akkumulátorokkal történik, melyeket utközben vagy nagyobb végállomásokon töltenek meg. Hogy az akkumulátorok berendezésével járó holt-sulyt és a kezeléssel járó kellemetlenségeket elkerüljék, újabban arra törekszenek, hogy minden kocsit maga állítsa elő a világításra szükséges áramot. E célból a kocsit alatt dynamogépet helyeznek el, melyet az egyik tengely forgása hajt.

Ily készülék, melyet a páris—lyoni vasut egy gyorsvonatu, átjáró kocsiján már régebben alkalmaz, teljesen bevált és így azt ott már legközelebb a többi nagy gyorsvonatok személykocsijain is alkalmazzák.

A lámpák könnyen kezelhetők, a világosság, mely tiszta s állandó, tetszés szerint mérsékelhető.

Egy kis akkumulátor-batteria pedig, melyet dynamoval töltenek meg, a vonat-tartózkodások alatt szolgáltatja a világosságot.

Teherkocsiknak önműködő fékkel való felszerelése az orosz vasutakon. Az orosz hivatalos lap f. évi június 19-iki 25. számában megjelent csári ukaz szerint a közvetlen forgalmat közvetítő összes mozdonyok és teherkocsik önműködő fékekkel szerelendők fel. A fékrendszerre vonatkozólag a választás a »Westinghouse-fékre« esett. Más rendszerű fékek alkalmazását csak az esetben engedik meg:

1. ha azok helyi vonatokon legalább 3 évig voltak kipróbálva;

2. ha azokat a »Westinghouse-fékekkel« egyidejűleg is lehet működésbe hozni;

3. ha az egyes kocsikat összekötő alkatrészek váltakozva is felhasználhatók és

4. ha az új rendszerű fékeknek a közvetlen forgalomnál való alkalmazhatóságát a műszaki felügyelőség megállapítja.

Ezen közvetlen fékekkel az illető mozdonyok és kocsik legkésőbb 1905-ig szerelendők föl.

Az esetre, ha a rendeletet tényleg végrehajtják, az orosz vasutak a kontinens összes vasutait nagy lépéssel előzik meg. Igaz ugyan, hogy az oroszokat e lépésre az kényszerítette, hogy a rendelkezésükre álló emberi erő teljesen megbizhatatlan volt.

Kis-Ázsia vasuti hálózata. Kis-Ázsiának jelenleg három vasuti vonala van, még pedig: az 1023 km. hosszú német vonal 66 állomással, mely Haidar pasát, Ismiden és Eski-Seheren át Koniával köti össze, annak szárnyvonala pedig Eski-Seheren Angorával; a 450 km. hosszú francia vonal Smyrna és Afium-Karahiszar között; végre az 560 km. hosszú angol vonal, mely Smyrnától délre a Meander-völgybe vezet; ennek egy szárnyvonala ezt a vonalat a német vonalakkal köti össze.

Egy német társaságnak nemrég adott engedély alapján Koniától Bagdadon át a perzsa tengeröbölég épülő vasuttal, Konstantinápoly és Basra között oly szárazföldi ut létesül, melyen az utazás sokkal olcsóbb lesz, mint az eddigi — a magas csatornadíjak miatt drága — szuezi tengeri uton.

Ez az új Konia-Basra vonal, Koniából kiindulva, érinteni fogja Adanát, Urfát, Mardint, Nisibist,

Mossult, Erbilt, Bagdadot és Basrát. Ennek az 1880. km. hosszú vonalnak építése 8 évig fog tartani.

A leghosszabb lokomotív. A francia északi vasutársulat a párisi világkiállításon 20 m. hosszú lokomotívot állít ki. Ily hosszú lokomotívot eddig Európában seholsem használtak. A lokomotív ötten-gelyű, melyek közül a két első tengely a lokomotív előrészt hordja; a 3-ik és 4-ik tengely a két kapcsolt hajtótengely. Az ötödik tengely, melylyel a lokomotív abnormalis hosszúságát nyerte, állítólag nagyobb sebességet eredményez, nagyobb vonóképesség mellett.

A lokomotívhoz egy 4-kerekű szerkocsi van kapcsolva, mely 6 tonna szenet és 20 m³ vizet fogadhat be.

A szóban forgó lokomotívhoz teljesen hasonló második lokomotívot is építettek, melylyel a kiállítás tartama alatt Páris és Calais között fogják a gyorsvonati szolgálatot, eddig még meg nem állapított sebességgel végezni.

A levegő javítása vasuti alagutakban. Vasuti vonatoktól sűrűn használt alagutaknak légzésre alkalmatlan levegőjét, Mosso tanár eljárásával sikerült teljesen megtisztítani. Az erre vonatkozó kísérleteket a Genua melletti hosszú alagutban végezték, melyen át naponként 200 vonat közlekedik.

Kísérleteztek pedig kétféle eljárással.

Az egyik eljárás szerint 1.5 méter hosszú, 60 cm. átmérőjű és 60 atmoszféra nyomás alatt álló levegővel megtöltött csöveket helyeztek el a szerkocsin. A nagynyomású levegőt az alagutban úgy eresztették ki, hogy az a lokomotív füstjét a menet irányában előre az alagutból kifújta.

A másik eljárásnál az elégetés fokozására komprimált oxigént bocsátottak a lokomotív tüzszekevényébe.

Mindkét eljárással tetemesen javították az alagut levegőjét, de az előbb leírt eljárás a szóban forgó célra jobb.

Elektromos vasut nagyfeszültségű forgató árammal. A hazai elektrotechnikai ipar legújabban megint magára vonja a külföldi szakértők figyelmét. A Ganz és Társa cég ugyanis egyik olasz vasutnak 106 km. hosszú pályáját 3000 Volt feszültségű forgató árammal való üzemre rendezi be s az alkalmazandó rendszernek kipróbálása céljából az ó-budai szigeten létesített próbavasuton már néhány hónap óta kísérleteket végez. A szóban lévő olasz vasutnak kocsijai 19 m. hosszúak lesznek és óránként 60 km. sebességgel fognak közlekedni. Ez új vasut iránt a külföldön annyira érdeklődnek, hogy annak tanulmányozására külföldi szakértők egymásután érkeznek Budapestre. Az olasz kir. déli vasut Cairo és Lamino elektrotechnikusokat, a Mediterrané-vasut pedig Tremontani főmérnököt küldte ki az említett próbavasut tanulmányozására. Manchester polgármestere külön szakbizottságot küldött ki e célból. Dr. Mengarini, a római műegyetem elektrotechnikai tanára is bejelentette látogatását. Nvergord és Razmuzen norvég mérnökök is tanulmánytárgyává tették nevezett hazai gyárunknak ez új nagyfontosságú szerkezetét.

Kalábriász az oroszlankeztreczben. Nagy-Kanizsán érdekes módon tett a minap tanúságot vakmerőségéről három ifju. Kalábriászt játszottak az ott időző állatsereglet oroszlankeztreczében. Nagy közönség gyűlt össze e vakmerőség meghámulására.

A ketreczben elhelyeztek egy asztalkát és négy széket, aztán beléptek oda a kalabriászok: Puhán István betűszedő, Gipsz Oszkár felső kereskedelmi iskolai tanuló, Oszeszly László, a »Zala« kiadóhivatalának tisztviselője, utánuk pedig beeresztettek négy hatalmas oroszánt. Az ifjak, miután az asztalon levő borból egy kis bátorságot ittak, elkezdtek kártyázni és úgy ütötték a blattot kedélyesen, mintha kávéházban lettek volna. Az oroszánok meg csak jártak a ketreczben ide-oda, rápislogattak a kártyázókra, talán azt gondolták: milyen jó falat is kerülne ki azokból, de az állatszeliidítő visszatartotta a bestiákat. Elvégezve a partit, kiitták a bort a bátor szívű ifjak és miután az állatszeliidítő elszólitotta az oroszánokat, kiléptek a ketreczből. A közönség, mi természetesebb ennél, zajosan megéljenezte őket.

Tékozló színészek. Hogy manap is akadnak még színészek, kik módjukon felül költekeznek, nem éppen ismeretlen dolog, de azért az is bizonyos, hogy a bohémvér már nem szertelenkedik annyira, mint régen s a legtöbb híres színész elsajátította már a vagyongyűjtés tudományát. Azt tudjuk, hogy Bourbadge Rikárdot, ki Shakespeare idejében a leg-híresebb jellemábrázoló volt, csaknem minden előadás előtt ki kellett váltani az adósok börtönéből és hogy Lecouvreure Adrienne akárhányszor éhesen feküdt le, mert kiadta minden aprópénzét és nem telt neki vacsorára. A mai híres színészeknek, akár-milyen tékozlók is, egy ideig még pezsgőre is jut, mert több a hitelük, mint abban az időben, mikor még a polgári társadalmon kívül állóknak tekintették őket. Kean például sokszor zálogba vitte még a parókáit is, mert ámbár nagy jövedelme volt, mégsem maradt soha a gázsinapon tul pénze, ellenben Yrving kétszeres háziur Londonban és van azon-kivül terjedelmes birtoka is Skóciában. Sokat költ, de rendszeresen. Groyn Eleonora, kit II. Károly angol király, nem éppen szinpadi érdemek elismeréséül, herczegnőnek nevezett ki, olyan pazar természetű volt, hogy csak olyan ágyban aludt, melynek oszlopai gyémántokkal voltak kirakva, de az utolsó fekhelye egy szalmazsák volt valamely londoni kórházban. Guinault Anna francia színésznőnek pedig az volt a mindenestire nemesebb kedvtelése, hogy az eladó lányoknak teljes kelengyét ajándékozott és néha egy évben száznál több fiatal párt is kiházasított. Mielőtt meghalt, a tükörben megnézte magát és így sóhajtott:

— Mikor nem volt semmim, boldog voltam, de a gazdagság ölében üldözött a lelkiismeret, hogy becsület nélkül éltem. Valamit jóvá tettem azzal, hogy fiatal leányoknak egyengettem az utat a tisztességes boldogsághoz. — A modern szinpadi hősnők, bár a tékozláshoz jelesül értenek, a vagyongyűjtésben sem a legutolsó. Fejedelmi vagyont szereztek Patti Adelina, Lind Jenny, Elszler Fanny, Malibrán asszony, Risztori Adél, de a drámai művésznők között is akadnak sokan, kik szegényen kezdték és gazdagon végeztek. Első sorban, mivel a minden áron tékozló színész ma már nem általános szabály, hanem inkább kivétel.

Különös esküvő. Uj-Zéland város egyik templomában egy olyan leánynak volt nemrég az esküvője, aki karok nélkül született a világra. Az eskető lelkész a jeggyűrűt a menyasszony ballabának negyedik ujjára huzta fel.

Sándor szerb király és a budai pinczér. Mulatságos epizódot elevenítenek föl most Sándor szerb királyról abból az időből, mikor trónörökös

korában a budai Császár-fürdőben üdült. Az 1885-iki országos kiállítás idején történt. Egy meleg júliusi nap estéjén a trónörökös nevelője, a későbbi miniszterelnök, dr. Dokics és a budapesti alkonzul kíséretében kirándult a Svábhegyre, s a vendéglőben sört rendeltek. A trónörökös ekkor így szólt a pinczérhez:

— Vigyen ki egy korsó sört a kocsisnak is.

A pinczér csodálkozó szemmel megnézte a matrözruhás ifjura, nem értette a parancsoló hangot, melyet használt. Szinte sértődve válaszolta:

— Kérem, én nem vagyok hordár.

A kis Sándort a válasz nem ejtette zavarba, fölvette az asztalról az alkonzul sörét, s mielőtt megakadályozhatták volna, kivitte a kocsisnak. A pinczér csak akkor jutott tudatára ügyetlenségének, mikor Dokics utána kiáltott a trónörökösnek:

— De fenség, mit csinál?

A trónörökös érezte is a pinczérrel haragját, fejedelmi borraivaló helyett két krajczárt hagyott az asztalon, amikor eltávozott.

A magyar katonai egyenruha régen. Hogy milyen volt az erdélyi fejedelmek katonáinak egyenruhája, érdekesen mutatja a fogarasi Balogh-család nemeslevelén látható czimerkép. Egy vártizedest ábrázol az 1608-ból való kép, melyről ezt olvassuk az »Erdély« uj füzetében:

Magát a czimerrajzot legelől szép virágdiszitmények ékesítik és az alak benne paizs-lap helyett zöld babérkoszoruban áll. Fejét sötétkék vagy inkább fekete magyar sapka fedi. Haja rövid, barna s balfülénél egy fürt elé van fésülve a szeme felé. Barna a nagy pödrött bajusza s a rövid szakáll színe is. A dolmány és nadrág fehér rajta. A dolmány testhezálló, törpegalléros, lefelé kissé bő. Zsinórozása nincs, csak gombjai vannak az övig. Ez az őv a czimer képén a levágás miatt alig vehető észre, de a nemeslevél czimerleírása megemlíti s a dolmány szükülése is mutatja a helyét. Erről lóg az egyszerű keresztvassal ellátott széles magyar szablya, melyet a képen álló alak balkezének rányugtásával kissé hátrabillent, míg jobbkezében, a nemeslevél szerint tizedesek módjára nyelével a földre támasztott hosszú pengéjű hegyes lándzsát tart magához. A fa lándzsanyelet feje tetejével egy magasságban ott fogja, hol pengéje kezdődik. Három ujjával szoritja s a mutatót és hüvelyket ujjal szólva csak rajta pihenteti. Ennél a karnál meg-látszik, hogy a dolmány ujjai a kézcsuklónál összefüggő szükültek. Ugyancsak itt a penge tövével a czimerleírás egy kis kettős vörös zászlócskát emlit, de ez ismét leváshatott a képről. A fehér nadrág szorosán a szépidomu lábszárakhoz simul s a bokánál a fekete sarukba ér be. Fehér színe élesen elválnak a panyókára vett gallértalan hosszú köpenyeg világoszöld bélésétől, mely szárközépen alól ér. Bő ujjai derékig lelőgnak; azoknak is zöld a bélése, míg maga a köpenyeg barnapiros. A nyaknál valami kapocs tartja össze. Elöl elkerekedik, s a háromnegyed profilban jobbra álló alakról kissé hátra lebben, úgy hogy piros színével és zöld bélésével mintegy befogván annak fehér dolmányát s nadrágját, mondhatnók, hogy a ruházatot csaknem nemzet-i színűvé teszi.

A régi egyenruha megismerését különösen érdekessé teszi az a körülmény, hogy belőle következtetni lehet az egykoru magyar köznemesek ruházódására is. A régi katonai uniformis ugyanis magán

viselte a köznemesi ruha legjellemzőbb formáit és sajátságait.

Mikor az elzásziak kínaiul beszéltek. A Kínában most folyó események ötletéből mulatságos anekdotát említenek fel az elzászi lapok. 1860-ban, mikor Anglia és Franciaország együttesen viseltek hadat Kína ellen, a Peking előtti táborban egy sátorban aludt egy auvergnei francia katona két elzászi német (akkor még francia alattvaló) fiúval. Reggel a francia már ébren volt, mikor hallja, hogy az egyik elzászi így szól a másikhoz, törsgökeres strassburgi dialektusban:

— Schang! schient d'Sunn schun? (János! süts már a nap?)

— Joa, — felelt a másik. — D'Sunn schient schun lang! (Igen, már régen fenn van!)

A francziának elállt szeme-szája. Végre ámulatlan kiáltott fel:

— C'est élatant! Ezek az átkozott elzásziak mindent megtanulnak! Már kínai nyelven is tudnak beszélni!

A liptói turó. Olyan kimutatás került a kezeink közé, a mely kimutatásban arról van szó, hogy egyes nemzetek mily mértékben fogyasztják a más országokban készült sajtokat. És e kimutatásból nyomban az derült ki, hogy az emberek az egész világon egyformák, s hogy főképp azt szeretik, a mi a másé. Így tehát nemcsak mi panaszkodhatunk, hogy a közönség idegen sajtot fogyaszt, de a világ összes lapjai kesereghetnek, hogy a fogyasztók a hazai termékeket többé-kevésbé mellőzik. Franciaországban, a hol elég jó sajtokat készítenek s ahonnan igen sok sajtot visznek külföldre, az angol, a holland és a svájci sajtoknak van nagy kelete. Angolországban, noha az angol sajtoknak az egész világon nagy híruk van, nem kis mohósággal kapkodnak a francia sajtok után, míg Hollandiában, a jó sajtok hazájában az angol és francia sajtokat tartják jónak. Svájcban szintén igen sok külföldi sajtot fogyasztanak s különösen a svédek és norvégek által hamisított angol sajtot kedvelik. Magyarország természetesen miben sem különbözik a többi néptől, mert nálunk is az idegen nevű, de részben itthon gyártott sajtok fogynak. Magyarország különben a sajtkészítés terén meglehetősen elmaradt s tulajdonképpen majdnem kizárólag utánzatokat produkál. Kivételt csakis a liptói turó képez, a mely specialitás számba mehet s melyből kivitelünk is van, ha nem nagy mértékben is. Külföldön, a hol nagyon sokféle és igen jó sajtokat készítenek, a liptói turó lassan terjed, de mégis terjed s majdnem bizonyosra lehet venni, hogy néhány évtized múlva a nyugati piacon kedvelt csemege lesz, leginkább persze azért, mert mint idegen sajt szerepel.

Két óra. Az »Etoile belge« című lap közli a híres Martinez Campos tábornokról a következő kalandot: A tábornok egy estéjét a klubban töltötte és éjfél tájban polgári ruhában, egy nagy kabáttal vállán, amely majdnem fölismerhetetlenné tette, lakása felé indult. Egy sötét utcásarkon azonban egy ismeretlen ember megtagadta, aki néhány bocsánatkérő szót mormogott és továsietett. Midőn a tábornok néhány perczel később meg akarta nézni óráját, megrémülve tapasztalta, hogy értékes aranyórája hiányzik mellényzsebéből. Rögtön világos lett előtte, hogy vakmerő zsebtolvajlás áldozata és azt az ismeretlen embert gyanúsította, aki előbb meglökte. A tábornok azonnal üldözőbe vette az óra-tolvajt. Sze-

rencsére el is érte, azután megragadta gallérjánál és dühös hangon kiáltotta:

— Maga gazember! Az órát ide, különben összetöröm a csontjait.

Egész testében remegve kihuzta az idegen az aranyórát és átadta a bátor tábornoknak, aztán gyorsan elszaladt, a nélkül, hogy csak egy szót is szólt volna. Hazaérve, Martinez Campos hálószobájában az éjjeli szekrényen találta óráját, amelyet távoztakor ott felejtett. Azután csodálkozva megnézte a másik órát, amely a zsebében volt és azt tapasztalta, hogy egy idegen óra birtokába jutott. Szóval, Spanyolország első katonája mint utonálló rabolt egy órát, azonkívül majdnem meggyilkolt egy embert. A tábornok a rendőrséggel kerestette az ismeretlent, hogy az órát nagyobb kártérítéssel visszaadja neki, vagy legalább is az éjjeli kalandért bocsánatot kérjen tőle.

Szeczessziós lakodalom. A London mellett levő Kensingtonban hetedhétországra szóló lakodalom volt nemrég — Walter Cranenek, a híres festőnek leánya, Beatrix kisasszony volt a menyasszony, a vőlegény pedig Sydney Jeffre, egy fiatal műépítő. Walter Crane nevét ismeri a világ, ő a szeczessziós stílus apja s a lakodalmi ünnepség külső díszét is az ő ízlése szerint állították össze. Duszgazdag ember, akinek fényes palotája van Kensingtonban. A lakodalomról következő érdekes részleteket olvassuk a »B. H.«-ban:

A lagzira azt az utcát, amelyben Walter Crane palotája van, csaknem egészen bevonták piros bársonnyal, ezt pedig telehintették fehér virággal. A palota lépcsőházában tíz fehérparókás, selyemharisnyás inas fogadta az érkező vendégeket. A villamos lámpák ezreinek káprázatos fényében uszó szalon este tizenegy óra tájban már telve volt vendégekkel. A szalon legnagyobb ékessége különben az a tömördek illatos virág volt, melyet mindenütt alkalmaztak, ahol csak lehetett: mirtus, narancsvirág- fehér rózsa és liliom, a szeczesszió legkedvesebb virága. A vendégek sorában ott volt a főrangú és a művészvilág színe-java, a hölgyek természetesen remek toalettben. Különösen szép volt a menyasszony ruhája, melynek csipkedíszét Eugénia császárnétól kapta ajándékba. Feltűnt pompás toalettjével missz Vanderbilt, az amerikai pénzkirály leánya és a két híres londoni szépség mrsz Grown Péter és mrsz Harrington Mann. Az urakat Walter Crane külön fogadta fiaival. A palota harmadik emeletén négy teremben a nászajándékokat állították ki, összesen mintegy nyolczszáz darabot. Csupa arany, ezüst ékszer, művészi becsü drágaság, antik selyem, himzés, bronz, kép, szobor, azonkívül pedig a modern műipar számos remekei, köztük két Zsolnai-féle eoziinváza, amelyet a »Magyar Iparművészet« szerkesztősége nevében Fittler Kamill és Györgyi Kálmán küldött a menyasszonynak. Miss Beatrice bestman-ja két remekbe készült alföldi tulipános ládát adott, az egyiket varottassal, a másikat székely korsóval, gömöri tállal, gömöri köcsöggel teli, melyek az új pár ebédlőjét fogják díszíteni. A társaság éjfélkor a bálterembe vonult, amelyet a lakodalomra most építettek. Több mint ezer ember gyűlt ott össze, s valóban szingazdag képet nyújtott a vendégsereg: a sok női toalett, ragyogó drágakő, a diplomaták és katonák uniformisa, a sok orosz, perzsa, indus, japán, görög, török és magyar díszruha. Érdekes volt, hogy a meghívott színészek legnagyobb része

abban a kosztümben jött, amelyben aznap este játszott. Tizenkét órakor vágta fel a manyasszony a lakodalmi kalácsot, melyet artisztikus menet hozott fel. Először négy fehér herold jött, kürtszóval; a kürtök fehér zászlajára gólya (Crane jelvénye) volt himezve. Azután tizenkét fehér hölgy, mirtus és narancsvirágot hintve az utra, azután három apród a Crane, Andrews és Jeffre családok egyesített czimereivel, majd a menyasszony násznagya Rozsnyay Kálmán fehér díszmagyarban. Vállán óriási süteménnyel, hat I. Károly-korbéli fehérruhás lovag vonult fel, azután mind híres művész. A ceremóniát táncz és virágcsata követte világos reggelig, ami Londonban nem igen szokás. Reggel tíz órakor kötötték meg a frigyot, csak a család és a két tanu előtt. A fiatal pár nászutra ment. Ezekre megy a táviratok és levelek száma, melyeket Walter Crane kapott. Magyarországból is sokat küldtek, a többi közt a művészek, Wlassics, Radisics, László Fülöp és a különböző szocialista egyesületek. A fiatal pár az őszzsel, a Walter Crane kiállítás idején, Budapestre is ellátogat, mivel akkor a mester egész házanépével több hétre Magyarországra jön.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Értesítés. Tisztelettel tudatjuk, hogy *Löffler Rezső* ur üzleti helyiségében (Budapest, Csángó-utca 14. sz.) a „Kitartás“ kölcsönösen segélyező egyesület részére tagfelvételi és befizetési fióktelepet állítottunk fel. *Löffler* ur a tagok felvételére s a befizetések elfogadása és nyugtázására fel van hatalmazva.

Hiznyik József, Benczura József, Kassa. Sziveskedjenek tagsági díjaikat a jövőben *Guttman* gépfelvigyázó ur, bizalmi férfinál fizetni. — *Nagy Gyula, Szerencs,* 9 korona 86 fillért, *Kovács Imre, Selyp,* 17 korona 60 fillért, *Zalavári Béla, Királyháza,* 13 koronát, *Vizvári Antal, Királyháza,* 3 korona 30 fillért, *Gyuricza Antal, B.-Püspöki,* 10 korona 20 fillért *De Rivo József, Bród,* 18 korona 43 fillért, *Ehrlich József, Déva,* 21 korona 60 fillért, *Kerekes János, A.-Árpás,* 20 korona 80 fillért, *Urbán István, Eger,* 4 koronát, *Máté Kertész Mihály, Uj-Székely,* 11 korona 6 fillért, *Glos Károly, Sziszek,* 84 korona 40 fillért, *Dobos Elek, Szombathely,* 27 korona 36 fillért köszönettel nyugtázunk, megfelelően elszámoltuk. Szívélyes üdvözet. — *Jacina Károly, Nagy-Rhéde.* Elszámoltuk június és júliusra. Üdvözet. — *Jucker György, S.-Szob,* 3672. és 3624. sz. tagunk javára június, júliusra számoltuk el. Üdvözljük. — *Luntzer Lajos, Ujpest.* Elkönyveltük július, augusztus, szeptember és október hónapokra. Szívélyes üdvözet. — *Tolnay Győző, Budapest.* Augusztusra számoltuk el. — *Teschars Vilmos, P.-Vázsony.* Július, augusztus és szeptember hónapokra számoltuk el. Üdvözet. — *Welsz Vilmos, Zágráb.* Elkönyveltük június és júliusra. Üdvözet. — *Mitró József, Szerencs.* Két hónapra számoltuk el. Üdvözet. — *Hegyi Endre, Kis-Czell.* Elszámoltuk augusztus hónapra. Üdvözet. — *Tóth Ferencz, Anina.* Igen, Székely József javára elszámoltuk, 1900. június 30-áig eljlesen rendben van. Üdvözet. — *Szép Lajos, Szombathely.*

Nyugtázunk két hónapi befizetést és pedig július és augusztusra. Üdvözet. — *Dobos Elek, Szombathely.* Külön nyugtázunk 7 korona 36 fillért. Üdvözet. — *Huszár Imre, Salgó-Tarján.* Augusztus 1-éig haladékot adunk, igen, mint alapító tag, hátralék most július 31-éig 4 korona. — *Juik János, Melsicz.* Tót nyelvű tájékoztatóinkat pár nap múlva küldünk.

Keresk. törvényszéki leg bejegyzett kiegészítési iroda
Budapest, Bécs, **Fellner és Goldschmid** Bécs, Budapest,
BUDAPEST, IV., régi posta-utca 4.
Elvállalja fizetésektelen czégek kiegyenlítését, diszkrét és megbízható információkkal szolgál. Elfogad pénzbehajtást illető megbízásokat, kultiválja a diszkrét kényes kutatásokat. Elvállal mérlegeléseket és az üzlet bármely frázisában mérvadó értesítéssel szolgál.

Valódi szepességi boróka pálinka

kis üstön főzött, kétszer finomított felette egészséges ital.

4 litert tartalmazó edényt bérmentesen küld 4 frt 20 kr. utánvét mellett

Cornides Károly, Felka, Szepes-megye.

Megrendelés alkalmával kérem e lapra hivatkozni.

Czimbalmaim az ezredéves kiállításra n kitüntetve.

Szalón-czimbalmok

pedálos, barna vagy feketében, kitünő erős csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kaphatók. — Alapos tanítást is elvállalok, havonta 8 frtért.

➡ Árjegyzéket bérmentve küldök. ➡

JEGESI GÉZA

műokleveles czimbalomkészítő és a vaskoronás czimbalom feltalálója

Budapest, VII., nefelejts-utca 43. sz.
készítési telepen